

M17) Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ ΜΕ ΦΥΣΙΚΗ ΜΟΡΦΗ ΚΑΙ Η ΤΥΠΩΣΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΕΤΟΣ 2002 ΚΑΙ ΕΞΗΣ

■ Από την 1.1.2002 πάνω από 300 εκατομμύρια πολίτες της Ε.Ε. είδαν το ευρώ να εισέρχεται στη ζωή τους με τη μορφή του τραπεζογραμματίου και κέρματος. Από 1.3.2002, μόνο το ευρώ είχε νόμιμη ισχύ διότι είχε λήξει η παράλληλη κυκλοφορία του ευρώ με τα εθνικά νομίσματα. Πρόκειται για τη μεγαλύτερη νομισματική μεταβολή στην ιστορία της ανθρωπότητας. Το δεύτερο ήμισυ του 20ου αιώνα είχαμε στην Ευρώπη εθνικές μόνο αλλαγές αλλά σε περιορισμένη κλίμακα. Την 1.1.1960 καθιερώθηκε το νέο Γαλλικό φράγκο με ισοτιμία 1 νέο ίσο με 100 παλαιά φράγκα. Η Τράπεζα της Γαλλίας εξέδωσε νέα τραπεζογραμμάτια και το κράτος νέα κέρματα. Τα παλαιά φράγκα αποσύρθηκαν μέχρι το τέλος του 1962. Το Ηνωμένο Βασίλειο καθιέρωσε την 15.2.1971 νέο δεκαδικό μεταλλικό σύστημα αν και τα κέρματα των 5 και 10 πενών είχαν εισαχθεί τον Απρίλιο του 1968 και το κέρμα των 50 πενών τον Οκτώβριο του 1969. Η μεταβολή ολοκληρώθηκε τον Αύγουστο του 1971. Η δεκαδοποίηση (decimalisation) έγινε και στην Ιρλανδία την 15.2.1971. Μετά την πολιτική ενοποίηση των δύο Γερμανιών ακολούθησε η οικονομική, νομισματική και κοινωνική ένωση από 1.7.1990. Η ισοτιμία ανταλλαγής του μάρκου της Ανατολικής Γερμανίας με το μάρκο της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας ορίστηκε σε ένα προς ένα για τους μισθούς, τις συντάξεις και τις μικρές ποσότητες του κυκλοφορούντος χρήματος και σε δύο προς ένα για τις μεγάλες καταθέσεις και τις επιχειρήσεις.

Η μεταβολή επιτεύχθηκε μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα. Το τραπεζογραμμάτιο και κέρμα ευρώ κυκλοφόρησε, όμως, όχι σε μια χώρα αλλά σε ευρύτερες γεωγραφικές ζώνες:

€ στα 12 κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ

€ στα υπερπόντια εδάφη της Γαλλίας, που δεν ανήκουν στην Ε.Ε: Σαν Πιερ-και – Μικελόν και τη Μαγιότ.

€ στα Γαλλικά υπερπόντια εδάφη, που ανήκουν στην Ε.Ε: Γαλλική Γουιάνα, Γουαδελούπη, Μαρτινίκη και Ρεϋνιόν

€ στα Πορτογαλικά νησιά Αζόρες και Μαδέρα και στις Καναρίους νήσους της Ισπανίας

€ στο Σαν Μαρίνο, την Πόλη του Βατικανού και το Μονακό που έχουν ειδικές νομισματικές συμφωνίες με τη ζώνη του ευρώ

€ στην Ανδόρα, το Μαυροβούνιο, το Κοσσυφοπέδιο και σε ορισμένες πρώην αποικίες κρατών μελών της Ε.Ε που έχουν σαν de facto επίσημο νόμισμα το ευρώ

€ σε άλλες χώρες για τον εφοδιασμό των κατοίκων τους που επισκέπτονται τις ανωτέρω χώρες.

■ Για τις ανάγκες της μετάβασης στο ευρώ με φυσική μορφή (**cash changeover**), ο όγκος παραγωγής τραπεζογραμματίων ευρώ υπολογίστηκε αρχικά σε 14,9 δισεκατομμύρια τεμάχια, αξίας 633 δισεκατομμυρίων ευρώ, από τα οποία 9 με 10 δισεκατομμύρια θα ρίχνονταν στην κυκλοφορία για να αντικαταστήσουν τα εθνικά νομίσματα και περίπου 5 δισεκατομμύρια τραπεζογραμμάτια προορίζονταν για αποθεματοποίηση στα θησαυροφυλάκια των κεντρικών τραπεζών (logistical stock). Παράλληλα, το Δ.Σ της ΕΚΤ

αποφάσισε στις αρχές του 2001 να καθιερώσει ένα κεντρικό αποθεματικό (Central Reserve Stock, CRS) σαν ασφάλεια έναντι απρόβλεπτων γεγονότων σχετικών με την ποσότητα, την ποιότητα και τη ζήτηση ανά αξία των τραπεζογραμμάτων ευρώ. Το CRS αποτελείτο από 1,9 δισεκατομμύρια τραπεζογραμμάτια σε αξίες που ήσαν πιο δημοφιλείς για τις πληρωμές και ιδιαίτερα των 5, 10, 20, 50 και 100 ευρώ. Οι εθνικές κεντρικές τράπεζες που είχαν έκτακτη ανάγκη αγόραζαν από την ΕΚΤ. Ένα 30% του CRS χρησιμοποιήθηκε πριν και κατά τη διάρκεια της μετάβασης. Το υπόλοιπο μεταφέρθηκε στο Στρατηγικό Απόθεμα του Ευρωσυστήματος (Eurosystem Strategic Stock) που αντικατέστησε το CRS.

■ Η ποσότητα των παραχθέντων, τελικά, κερμάτων ευρώ ξεπέρασε τα 60 δισεκατομμύρια. Η τελική ποσότητα των παραχθέντων τραπεζογραμμάτων ευρώ ήταν περίπου 15.000.000.000 και η αξία αυτών έφθασε τα 635 δισεκατομμύρια ευρώ. Από αυτά το 21,5% ήταν τραπεζογραμμάτια των 5 ευρώ, το 21,7% των 10 ευρώ, το 22,7% των 20 ευρώ, το 21,9% των 50 ευρώ, το 8,2% των 100 ευρώ, το 1,5% των 200 ευρώ και το 2,5% των 500 ευρώ. Επιπρόσθετα ένα 10% της ανωτέρω ποσότητας, δηλαδή 1,5 δισεκατομμύρια τραπεζογραμμάτια ευρώ παρήχθησαν σαν κεντρικό εφεδρικό απόθεμα (Central Reserve Stock, CRS) για να καλύψει τυχόν απρόβλεπτες ανάγκες. Η εισαγωγή του ευρώ ήταν απόλυτα επιτυχής (βλέπε Κεφάλαιο Α21) παρά τον ανωτέρω αριθμό των τραπεζογραμμάτων και κερμάτων και τον τεράστιο όγκο των εθνικών νομισμάτων που αποσύρθηκαν. Τα ακόλουθα στατιστικά στοιχεία απεικονίζουν την κλίμακα του εγχειρήματος του **2002**:

€ τα κέρματα ευρώ ζύγισαν 24 φορές περισσότερο από ότι το βάρος του Πύργου του Άιφελ

€ εάν τοποθετούσαμε στη σειρά τα παραχθέντα τραπεζογραμμάτια ευρώ και τα προς απόσυρση εθνικά τραπεζογραμμάτια θα κάλυπταν δέκα φορές την απόσταση Γης - Σελήνης

€ πάνω από 10 εκατομμύρια συσκευές εξοικείωσης διανεμήθηκαν στους λιανοπωλητές και πάνω από 160 εκατομμύρια στο κοινό

€ περίπου 140.000 αυτόματες ταμειολογιστικές μηχανές (ATMs), 4.000.000 τερματικά στα σημεία πώλησης (POS) και 7.000.000 αυτόματες μηχανές πώλησης (vending machines) μετατράπηκαν για να δέχονται το ευρώ.

Το κόστος του cash changeover δεν ήταν δυνατόν με ακρίβεια να υπολογισθεί. Ο τότε Πρόεδρος της ΕΚΤ Βιμ Ντέεζενμπερχ εκτιμούσε ότι ανερχόταν στο 0,3% έως 0,8% του ΑΕΠ της Ευρωζώνης, δηλαδή 20-50 δισεκατομμύρια ευρώ. Η Deutsche Bank υπολόγιζε το συνολικό κόστος στο 0,5%-0,6% του ΑΕΠ της Ευρωζώνης, δηλαδή μεταξύ 32 και 42 δισεκατομμύρια ευρώ. Η Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ένωση εκτιμούσε το κόστος μόνο για τον τραπεζικό τομέα σε 15 δισεκατομμύρια ευρώ.

Όπως είδαμε στο Κεφάλαιο Μ8, η **ΕΚΤ για την πρώτη εκτύπωση του ευρώ είχε επιλέξει τη μη συγκεντρωτική μέθοδο (non-pooling production)** σύμφωνα με την οποία η κατανομή έγινε σε κάθε κεντρική τράπεζα σύμφωνα με την εθνική ποσόστωση, δηλαδή τις εθνικές ανάγκες και για όλες τις αξίες τραπεζογραμμάτων ευρώ. Δεν αποκλειόταν, βέβαια, να υπήρχαν συνεργασίες μεταξύ των εργοστασίων εκτύπωσης για τη διανομή της τύπωσης ορισμένων αξιών του ευρώ.

Η ΕΚΤ άλλαξε τη μέθοδο εκτύπωσης από 1.1.2002. Υιοθέτησε τη συγκεντρωτική μέθοδο αλλά με τον αποκεντρωτικό τρόπο εκτύπωσης (decentralised pooling production), που λειτουργεί με κατανομή των αξιών σε διάφορα ιδρύματα αλλά πάλι με την εθνική ποσόστωση όσον αφορά τον όγκο των προς διανομή τραπεζογραμμάτων.

Συγκεκριμένα:

€ κάθε αξία τραπεζογραμμάτιου ευρώ τυπώνεται από ένα μικρό αριθμό εκτυπωτικών ιδρυμάτων με μέγιστο όριο τα τέσσερα

€ κάθε εθνική κεντρική τράπεζα (ΕθνΚΤ) είναι υπεύθυνη για την τύπωση όχι περισσότερων από δύο αξίες τραπεζογραμμάτων ευρώ. Για παράδειγμα, η Τράπεζα της Ελλάδος το 2002 τύπωσε 359.000.000 τραπεζογραμμάτια μόνο της αξίας των 10 ευρώ και η θυγατρική εταιρία της Εθνικής Τράπεζας της Αυστρίας ΟeBS 178.000.000 τραπεζογραμμάτια των 5 ευρώ.

Η κατανομή μεταξύ των ΕθνΚΤ βασίζεται σε δύο κριτήρια:

α) το μερίδιο συμμετοχής κάθε ΕθνΚΤ στο μετοχικό κεφάλαιο της ΕΚΤ που εκφράζει το ΑΕΠ και τον πληθυσμό κάθε κράτους μέλους και

β) το μερίδιο κάθε ΕθνΚΤ στις ανάγκες του αρχικού προς κυκλοφορία αποθέματος του Ευρωσυστήματος. Είναι πιθανόν ότι με την πάροδο του χρόνου το βάρος του πρώτου κριτηρίου θα αυξάνεται σε βάρος του δεύτερου (βλέπε Κεφάλαιο Μ8). Το σύστημα decentralised pooling production επιτρέπει στο Ευρωσύστημα να παράγει όμοια και υψηλής ποιότητας τραπεζογραμμάτια αφού μειώνεται ο αριθμός των κέντρων παραγωγής για κάθε αξία, ενώ επιτυγχάνονται οικονομίες κλίμακας ιδιαίτερα για τις μεγάλες αξίες των 100, 200 και 500 ευρώ που η ζήτησή τους είναι μικρή.

Αξιολογη πτώση της παραγωγής των τραπεζογραμμάτων ευρώ προέβλεπε η ΕΚΤ. Με εξαίρεση το έτος 2002 που παρήχθησαν 4,8 δισεκατομμύρια τραπεζογραμμάτια ευρώ, τα επόμενα έτη (2003 και 2004) λόγω της μεγάλης αποθεματοποίησης και της προόδου του πλαστικού και ηλεκτρονικού χρήματος και της εξ αυτού του λόγου υποκατάστασης του χρήματος με φυσική μορφή, η παραγωγή των τραπεζογραμμάτων ευρώ θα μειωνόταν κατά 60%.

■ Το Σεπτέμβριο του 2002 το Δ.Σ της ΕΚΤ αποφάσισε για τις ποσότητες των τραπεζογραμμάτων ευρώ έτους **2003** ως εξής:

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΡΑΠΕΖΟΓΡΑΜΜΑΤΙΩΝ ΕΥΡΩ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2003

Αξία τραπεζογραμμάτιου	Ποσότητα (εκατομμύρια τεμαχίων)	Αξία (εκατομμύρια ευρώ)	Κατανομή των αξιών προς εκτύπωση στις ΕθνΚΤ των κάτωθι κρατών
5 ευρώ	110	550	Γαλλία
10 ευρώ	999,1	9.991	Αυστρία, Γερμανία, Ελλάδα, Ιρλανδία
20 ευρώ	1.071,1	21.422	Γαλλία, Γερμανία, Ισπανία, Κάτω Χώρες, Πορτογαλία

50 ευρώ	657	32.850	Βέλγιο, Ισπανία, Ιταλία, Κάτω Χώρες
100 ευρώ	122	12.200	Ιταλία, Φινλανδία
200 ευρώ	133	26.600	Γερμανία, Λουξεμβούργο
500 ευρώ	0	0	
Σύνολο	3.092,2	103.613	

Δηλαδή, για το έτος 2003 παρήχθησαν περίπου 3,1 δισεκατομμύρια τραπεζογραμμάτια ευρώ έναντι 4,8 το έτος 2002. Η μείωση οφειλόταν κύρια στη μεγάλη αποθεματοποίηση η οποία κάλυψε μερικά και τις ανάγκες του 2003 και λιγότερο στην πρόοδο του ηλεκτρονικού και πλαστικού χρήματος και άλλων μέσων πληρωμής. Η μη τύπωση τραπεζογραμματίου των 500 ευρώ έδειχνε τη μη ευρεία χρησιμοποίηση αυτού. Επιπρόσθετα, το Δ.Σ της ΕΚΤ αποφάσισε όπως αντικαταστήσει το κεντρικό απόθεμα (Central Reserve Stock, CRS) με το **Στρατηγικό Απόθεμα του Ευρωσυστήματος (Eurosystem Strategic Stock, ESS)** που αποτελεί το απόθεμα των τραπεζογραμματίων ευρώ το οποίο χρησιμοποιείται σε εξαιρετικές περιστάσεις, όπως για παράδειγμα σε περιπτώσεις απροσδόκητης αύξησης της ζήτησης ή προσωρινής διακοπής για τεχνικούς λόγους της εκτύπωσης των τραπεζογραμματίων ευρώ. Το ESS αποτελείται από το 30% της συνολικής αξίας των σε κυκλοφορία τραπεζογραμματίων ευρώ (τηρούμενο στις τρεις μεγαλύτερες αξίες) και από το 20% του αριθμού των κυκλοφορούντων τραπεζογραμματίων ευρώ των χαμηλότερων αξιών (τηρούμενο σε αυτές τις αξίες). Το ESS αντιστοιχούσε το έτος 2003 σε 1,74 περίπου δισεκατομμύρια τραπεζογραμμάτια ευρώ.

■ Για το έτος **2004** το Δ.Σ της ΕΚΤ αποφάσισε όπως παραχθούν οι ακόλουθες ποσότητες τραπεζογραμματίων ευρώ:

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΡΑΠΕΖΟΓΡΑΜΜΑΤΙΩΝ ΕΥΡΩ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2004

Αξία τραπεζογραμματίου	Ποσότητα (εκατομμύρια τεμαχίων)	Αξία (εκατομμύρια ευρώ)	Κατανομή των αξιών προς εκτύπωση στις ΕθνΚΤ των κάτωθι κρατών
5 ευρώ	0	0	
10 ευρώ	378	3.780	Αυστρία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ιρλανδία
20 ευρώ	289,7	5.794	Γαλλία, Πορτογαλία
50 ευρώ	683,3	34.165	Βέλγιο, Γερμανία,

			Ισπανία, Ιταλία, Κάτω Χώρες
100 ευρώ	124,6	12.460	Ιταλία, Φινλανδία
200 ευρώ	0	0	
500 ευρώ	103,6	51.800	Γερμανία, Λουξεμβούργο
Σύνολο	1.579,2	107.999	

Δηλαδή, για το έτος 2004, τυπώθηκαν περίπου 1,6 δισεκατομμύρια τραπεζογραμμάτια ευρώ έναντι 3,1 δισεκατομμυρίων το 2003 ήτοι μία μείωση της τάξης του 48,39%. Αντίθετα, αναμενόταν μία αύξηση της εκτύπωσης από το 2005 και η ποσότητα θα απογειωνόταν στο τέλος της δεκαετίας λόγω της ήδη αποφασισθείσας αλλαγής της τρέχουσας σειράς των τραπεζογραμμάτων ευρώ με άλλη, που θα διέθετε επταυξημένα χαρακτηριστικά ασφαλείας για να καταπολεμηθούν οι παραχαράξεις.

■ Σε μερικές χώρες δεν χρησιμοποιούνταν όλες οι αξίες του ευρώ. Στη Φινλανδία αν και τα κέρματα του ενός και δύο λεπτών έχουν νόμιμη ισχύ, στην πράξη δεν χρησιμοποιούνται. Οι τιμές στρογγυλοποιούνται στο πλησιέστερο λεπτό αλλά οι πληρωμές σε μετρητά πραγματοποιούνται στα πλησιέστερα πέντε λεπτά. Στη Γαλλία αλλά και σε άλλες χώρες της Ευρωζώνης σπάνια χρησιμοποιούνται τα τραπεζογραμμάτια των 200 και κύρια των 500 ευρώ. Στην Ιταλία εμφανίσθηκαν τάσεις μίμησης της Φινλανδίας για την απόσυρση από τις συναλλαγές των κερμάτων του 1 και 2 ευρώ. Στην Ελλάδα, ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών απέρριψε κατηγορηματικά πρόταση των Ελλήνων επιχειρηματιών. Στο Κεφάλαιο Μ8 περιγράφονται οι περαιτέρω εξελίξεις και ιδιαίτερα αναφέρεται η τελική απόφαση της ΕΚΤ για τη μέθοδο εκτύπωσης και κατανομής των τραπεζογραμμάτων πριν και μετά το 2012.

■ Για το έτος **2005** το Δ.Σ της ΕΚΤ αποφάσισε όπως παραχθούν οι ακόλουθες ποσότητες τραπεζογραμμάτων ευρώ:

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΡΑΠΕΖΟΓΡΑΜΜΑΤΙΩΝ ΕΥΡΩ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2005

Αξία τραπεζογραμματίου	Ποσότητα (εκατομμύρια τεμαχίων)	Αξία (εκατομμύρια ευρώ)	Κατανομή των αξιών προς εκτύπωση στις ΕθνΚΤ των κάτωθι κρατών
5 ευρώ	530	2.650	Γαλλία
10 ευρώ	1.020	10.200	Αυστρία, Γερμανία, Ελλάδα, Ιρλανδία
20 ευρώ	700	14.000	Γαλλία, Ισπανία, Κάτω

			Χώρες, Πορτογαλία, Φινλανδία
50 ευρώ	1.100	55.000	Βέλγιο, Γερμανία, Ισπανία, Ιταλία, Κάτω Χώρες
100 ευρώ	90	9.000	Ιταλία
200 ευρώ	0	0	
500 ευρώ	0	0	
Σύνολο	3.630	185.500	

Για το έτος 2005 θα τυπώνονταν περίπου 3,6 δισεκατομμύρια τραπεζογραμμάτια ευρώ έναντι 1,6 δισεκατομμυρίων το 2003 ήτοι μία αύξηση της τάξης του 125%. Η αύξηση οφειλόταν στην αντικατάσταση των φθαρμένων τραπεζογραμμάτων ευρώ που εισερχόταν αισίως στον τέταρτο χρόνο της κυκλοφορίας του και την αυξημένη ζήτηση από χώρες εκτός της ζώνης του ευρώ. Αντίθετα, δεν θα παράγονταν για το 2005 τραπεζογραμμάτια αξίας 200 ευρώ αφού το σχετικό απόθεμα ήταν επαρκές.

☐ Οι απαιτήσεις σε τραπεζογραμμάτια ευρώ, κατά την ΕΚΤ, εξαρτώνται από τρεις παράγοντες:

α) από τα αποθέματα των ΕθνΚΤ

β) τις εξελίξεις στη ζήτηση και

γ) το ρυθμό αντικατάστασης των κατεστραμμένων ή ελαττωματικών τραπεζογραμμάτων.

Οι απαιτήσεις για το επόμενο έτος θα βασίζονταν στις ελαστικές προβλέψεις των ΕθνΚΤ και τις πιο αυστηρές προβλέψεις της ΕΚΤ όπως επίσης και την ικανότητα παραγωγής των εργοστασίων εκτύπωσης.

☐ Για το έτος **2006** το Δ.Σ της ΕΚΤ αποφάσισε όπως παραχθούν ανά αξία οι ακόλουθες ποσότητες τραπεζογραμμάτων ευρώ:

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΡΑΠΕΖΟΓΡΑΜΜΑΤΙΩΝ ΕΥΡΩ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2006

Αξία τραπεζογραμματίου	Ποσότητα (εκατομμύρια τεμαχίων)	Αξία (εκατομμύρια ευρώ)	Κατανομή των αξιών προς εκτύπωση στις ΕθνΚΤ των κάτωθι κρατών
5 ευρώ	1.080	5.400	Αυστρία, Γαλλία, Ιρλανδία, Ισπανία, Φινλανδία
10 ευρώ	1.780	17.800	Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Κάτω Χώρες

20 ευρώ	1.940	38.800	Γαλλία, Γερμανία, Ισπανία, Ιταλία, Πορτογαλία
50 ευρώ	1.920	96.000	Βέλγιο, Γερμανία, Ισπανία, Ιταλία, Κάτω Χώρες
100 ευρώ	280	28.000	Αυστρία, Ιταλία, Λουξεμβούργο
200 ευρώ	0	0	
500 ευρώ	0	0	
Σύνολο	7.000	186.000	

Όπως παρατηρούμε, δεν θα εκτυπωνόταν καμία ποσότητα για τις ονομαστικές αξίες των 200 και 500 ευρώ διότι τα αποθέματα των ΕθνΚΤ ήσαν αρκετά για να ικανοποιήσουν τις ανάγκες. Συγκριτικά με το προηγούμενο έτος, το 2006 θα τυπώνονταν 3.370.000.000 περισσότερα τεμάχια τραπεζογραμμάτων λόγω της αντικατάστασης των φθαρμένων τραπεζογραμμάτων ευρώ που εισέρχονται στον έκτο χρόνο της κυκλοφορίας τους αλλά και την αυξημένη ζήτηση από χώρες εκτός της ζώνης του ευρώ.

■ Για το έτος **2007**, τυπώθηκε μία συνολική ποσότητα 6,3 δισεκατομμυρίων τεμαχίων τραπεζογραμμάτων ευρώ. Οι ανά αξία ποσότητες και η κατανομή ανά ΕθνΚΤ ήσαν οι εξής:

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΡΑΠΕΖΟΓΡΑΜΜΑΤΙΩΝ ΕΥΡΩ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2007

Αξία τραπεζογραμμάτιου	Ποσότητα (εκατομμύρια τεμαχίων)	Αξία (εκατομμύρια ευρώ)	Κατανομή των αξιών προς εκτύπωση στις ΕθνΚΤ των κάτωθι κρατών
5 ευρώ	980	4.900	Γαλλία, Γερμανία, Ισπανία
10 ευρώ	1.280	12.800	Αυστρία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Κάτω Χώρες
20 ευρώ	1.890	37.800	Γαλλία, Ελλάδα, Ιρλανδία, Ισπανία, Ιταλία,
50 ευρώ	1.730	86.500	Βέλγιο, Γερμανία, Ισπανία, Ιταλία

100 ευρώ	230	23.000	Ιταλία, Κάτω Χώρες, Λουξεμβούργο
200 ευρώ	0	0	
500 ευρώ	190	95.000	Γερμανία
Σύνολο	6.300	260.000	

Παρατηρούμε ότι όπως και το 2006 δεν θα εκτυπώνονταν τραπεζογραμμάτια των 200 ευρώ διότι υπήρχε ικανό απόθεμα. Σε αντίθεση, όμως, με το 2006 θα εκτυπώνονταν τραπεζογραμμάτια των 500 ευρώ. Στις υπόλοιπες αξίες δεν παρατηρούνται μεγάλες διαφορές. Οι διακυμάνσεις από έτος σε έτος οφείλονταν στη ζήτηση της αγοράς, το ρυθμό απόσυρσης των φθαρμένων τραπεζογραμμάτων και το μέγεθος των αποθεμάτων.

■ Η ΑΞΙΑ ΤΩΝ ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΟΓΡΑΜΜΑΤΙΩΝ ΕΥΡΩ ΥΠΕΡΕΒΗ ΤΗΝ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΗ ΤΟΥ ΔΟΛΑΡΙΟΥ ΗΠΑ

Το Δεκέμβριο του 2006, η αξία των τραπεζογραμμάτων ευρώ σε κυκλοφορία υπερέβη τα 600 δισεκατομμύρια ευρώ δηλαδή ποσό σχεδόν διπλάσιο της αξίας της κυκλοφορίας των πρώην εθνικών νομισμάτων τα οποία υποκατέστησε το ευρώ ενώ το Νοέμβριο του 2007 ήταν 645,657 δισεκατομμύρια ευρώ. Πάντως, από άποψη πληθυσμού, η ζώνη του ευρώ έχει 320.000.000 κατοίκους έναντι περίπου 300.000.000 των ΗΠΑ. Όμως, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι τα τραπεζογραμμάτια ευρώ δεν κυκλοφορούν μόνο στα κράτη της ζώνης του ευρώ αλλά και α) στο Βατικανό, το Μονακό και τον Άγιο Μαρίνο μετά από ειδικές νομισματικές συμφωνίες με την Ε.Ε β) άτυπα είναι το επίσημο νόμισμα στο Μαυροβούνιο και το Κοσσυφοπέδιο ενώ χρησιμοποιείται παράλληλα σε άλλες βαλκανικές χώρες και πρώην Γαλλικές αποικίες γ) αποτελεί προτιμώμενο νόμισμα καταθέσεων και εμπορίου σε άλλες ευρωπαϊκές και μη χώρες ενώ οι προοπτικές του είναι ευνοϊκές λόγω της συνεχούς διεύρυνσης της ζώνης του ευρώ. Μετά την είσοδο στη ζώνη του ευρώ της Σλοβενίας από 1.1.2007 και της Κύπρου και της Μάλτας από 1.1.2008, αναμενόταν, εφόσον εκπλήρωναν τελικά τα κριτήρια, να υιοθετήσουν το ευρώ σταδιακά μέχρι το 2010 η Σλοβακία, η Εσθονία, η Λετονία, η Λιθουανία και η Τσεχία και αργότερα η Βουλγαρία και η Πολωνία ενώ έπονται και άλλες χώρες της Ε.Ε.

■ Το ποσοστό του ευρώ στο σύνολο των επίσημων παγκόσμιων συναλλαγματικών διαθεσίμων, όπως υπολογίζεται από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, αυξήθηκε από 23% το 1999 σε 33% το 2006. Σύμφωνα με στοιχεία του Continuous Linked Settlement, CLS (Διακανονισμός Αδιάλειπτης Σύνδεσης) το ευρώ ήταν το δεύτερο διεθνές νόμισμα που χρησιμοποιείται στις πράξεις σε συνάλλαγμα αντιστοιχώντας περίπου στο 22% του συνόλου αυτών και κέρδιζε σταδιακά έδαφος. Η αύξηση, επίσης, της χρήσης του ευρώ στις διεθνείς αγορές ομολόγων ήταν σταθερή. Οι προοπτικές ήσαν ευνοϊκές διότι, λόγω της ισχυροποίησης της ισοτιμίας του ευρώ έναντι του δολαρίου ΗΠΑ, οι κεντρικές τράπεζες προέβαιναν σε αργή και σταδιακή αναδιάρθρωση των συναλλαγματικών τους διαθεσίμων υπέρ του ευρώ και η τιμολόγηση των συμβολαίων πώλησης πετρελαίου, ενώ γινόταν

αποκλειστικά σε δολάρια ΗΠΑ, άρχισε εν μέρει να πραγματοποιείται και σε ευρώ.

■ TO CASH CHANGEOVER ΣΤΗ ΣΛΟΒΕΝΙΑ

Την 11.7.2006, το Συμβούλιο ECOFIN, μετά την πολιτική απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 15 και 16 Ιουνίου 2006, πιστοποίησε ότι η Σλοβενία πληροί τα κριτήρια ένταξης και ότι από την 1η Ιανουαρίου 2007 εισέρχεται στη ζώνη του ευρώ. Με τις αποφάσεις αυτές η Σλοβενία έγινε το 13ο κράτος-μέλος (στην ΕΕ των «25») που υιοθέτησε το ενιαίο νόμισμα και το πρώτο μεταξύ των 10 της διεύρυνσης, που εντάχθηκαν στην ΕΕ το 2004. Η ισοτιμία καθορίστηκε οριστικά στα 239,640 τόλαρ για ένα ευρώ που ήταν η κεντρική ισοτιμία (central parity) του τόλαρ έναντι του ευρώ στα πλαίσια του Μηχανισμού Συναλλαγματικών Ισοτιμιών Νο 2 (ERM II). Σύμφωνα με το σενάριο μετάβασης που εφάρμοσε η Λιουμπλιάνα, οι Σλοβένοι θα μπορούσαν να χρησιμοποιούν τα δύο νομίσματα για μια περίοδο μόνο δύο εβδομάδων, μετά την οποία (16.1.2007) όλες οι συναλλαγές θα γίνονταν αποκλειστικά σε ευρώ. Αντίθετα οι τιμές θα εμφανίζονται στο εθνικό νόμισμα (τόλαρ) και σε ευρώ για διάστημα έξι μηνών προκειμένου να εξοικειωθούν οι πολίτες. Η προετοιμασία και η μετάβαση στη Σλοβενία υπήρξε απόλυτα επιτυχής. Πολύ πριν την 1.1.2007 είχαν διανεμηθεί στους πολίτες starter Kits δηλαδή συσκευασίες με κέρματα ευρώ ενώ είχε γίνει πλήρης ενημέρωση των Σλοβένων που βασίσθηκε σε μια επιτυχημένη επικοινωνιακή στρατηγική. Δεν παρατηρήθηκε καμία έλλειψη τραπεζογραμματίων και κερμάτων ευρώ. Ήδη την πρώτη ημέρα της συγκυκλοφορίας η αξία των τραπεζογραμματίων ευρώ ήταν υψηλότερη αυτής σε τόλαρ. Στη μετάβαση του 2002 για τις πρώτες 12 χώρες που υιοθέτησαν το ευρώ, ο στόχος αυτός είχε επιτευχθεί μετά τη συμπλήρωση δύο εβδομάδων. Η ανάληψη μετρητών από τις αυτόματες ταμειολογιστικές μηχανές (ATMs) σταθεροποιήθηκε στα συνήθη επίπεδα κατά τη διάρκεια της πρώτης εβδομάδας της συγκυκλοφορίας. Μετά το τέλος του cash changeover το ευρώ είχε αντικαταστήσει το 85% των εθνικών τραπεζογραμματίων και στη Σλοβενία κυκλοφορούσαν περίπου 42.000.000 τραπεζογραμμάτια ευρώ αξίας 793.000.000 ευρώ. Η ανταλλαγή των τραπεζογραμματίων σε εθνικό νόμισμα έναντι του ευρώ συνεχίσθηκε και μετά το δεκαπενθήμερο της συγκυκλοφορίας με την αξία των τραπεζογραμματίων τόλαρ να έχει πέσει ήδη από την 15.1.2007 από 920.000.000 στα 148.000.000 (ισότιμο σε ευρώ).

■ TO CASH CHANGEOVER ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΚΑΙ ΤΗ ΜΑΛΤΑ

Την 1η Ιανουαρίου 2008 το ευρώ ετέθη επιτυχώς σε κυκλοφορία στην Κύπρο και τη Μάλτα. Πρόκειται για την τρίτη επιτυχημένη μετάβαση στο ευρώ σε φυσική μορφή, έξι έτη μετά την εισαγωγή των τραπεζογραμματίων και των κερμάτων ευρώ στις πρώτες δώδεκα χώρες και ένα έτος μετά την υιοθέτηση του ευρώ από τη Σλοβενία.

▪ Σύμφωνα με δελτίο τύπου της ΕΚΤ, μετά την πρώτη εργάσιμη ημέρα του 2008 (2 Ιανουαρίου), το ποσοστό των τραπεζογραμματίων ευρώ επί του συνόλου των τραπεζογραμματίων σε κυκλοφορία υπερέβαινε ήδη το 50% τόσο στην Κύπρο όσο και στη Μάλτα.

▪ **Η μετάβαση στο ευρώ σε φυσική μορφή (cash changeover)** εξελισσόταν ομαλά και σύμφωνα με τα προβλεπόμενα σχέδια, χάρη στις έγκαιρες και διεξοδικές προετοιμασίες και τη συνεργασία όλων των ενδιαφερόμενων μερών, το συντονισμό των οποίων ανέλαβαν στις αντίστοιχες χώρες η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, η Κεντρική Τράπεζα της Μάλτας (Bank Ċentrali ta' Malta/Central Bank of Malta) και οι κυβερνήσεις της Κύπρου και της Μάλτας, καθώς και χάρη στις ευρείας κλίμακας εκστρατείες ενημέρωσης που πραγματοποιήθηκαν στις δύο αυτές χώρες. Προκειμένου οι πολίτες της Κύπρου και της Μάλτας να εξοικειωθούν με την εμφάνιση των τραπεζογραμμάτων και των κερμάτων ευρώ, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου και η Κεντρική Τράπεζα της Μάλτας (Bank Ċentrali ta' Malta/Central Bank of Malta) χρησιμοποίησαν έναν βέλτιστο συνδυασμό επικοινωνιακών μέσων, συμπεριλαμβανομένης της διαφήμισης, της άμεσης παροχής πληροφοριών σε νοικοκυριά και των δραστηριοτήτων δημόσιων σχέσεων, για να διασφαλίσουν τη σωστή και έγκαιρη ενημέρωση των πολιτών. Επίσης, συμπεριλήφθηκαν δραστηριότητες για τις πιο ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού.

▪ Και στις δύο χώρες το ευρώ ετέθη σε κυκλοφορία βάσει ενός σεναρίου «**απότομης εισαγωγής**» (**big bang approach**) με περίοδο παράλληλης κυκλοφορίας (**dual circulation period**) ενός μήνα. Από την 1η Φεβρουαρίου 2008, το ευρώ ήταν το μοναδικό νόμισμα σε κυκλοφορία (the sole legal tender). Και οι δύο κεντρικές τράπεζες θα αντάλλαζαν τα εθνικά τραπεζογραμμάτια για δέκα έτη και τα εθνικά κέρματα για δύο έτη.

▪ Για να καλυφθούν οι αρχικές ποσότητες που ήταν απαραίτητες για την εισαγωγή του ευρώ, το Ευρωσύστημα παρείχε από τα αποθέματά του στην Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου συνολικά 79,1 εκατομμύρια τραπεζογραμμάτια ευρώ ονομαστικής αξίας 1.730,0 εκατομμυρίων ευρώ, ενώ η Κεντρική Τράπεζα της Μάλτας (Bank Ċentrali ta' Malta/Central Bank of Malta) έλαβε συνολικά 72,0 εκατομμύρια τραπεζογραμμάτια ευρώ ονομαστικής αξίας 1.566,0 εκατομμυρίων ευρώ. Όσον αφορά τα κέρματα ευρώ με τις εθνικές όψεις, οι αρμόδιες αρχές και των δύο χωρών επέλεξαν τη διεξαγωγή δημόσιου διαγωνισμού για την παροχή των απαιτούμενων ποσοτήτων. Για την Κύπρο, το Νομισματοκοπείο της Φινλανδίας παρήγαγε 395,0 εκατομμύρια κέρματα ευρώ ονομαστικής αξίας 100,3 εκατομμυρίων ευρώ. Για τη Μάλτα, το Νομισματοκοπείο του Παρισιού (Monnaie de Paris) ανέλαβε την κοπή 200,0 εκατομμυρίων κερμάτων ευρώ ονομαστικής αξίας 56,1 εκατομμυρίων ευρώ.

▪ Η **Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου** άρχισε τον **προεφοδιασμό (frontloading)** των εμπορικών τραπεζών και των συνεργατικών πιστωτικών ιδρυμάτων με κέρματα ευρώ στις 22 Οκτωβρίου 2007. Ο προεφοδιασμός με τραπεζογραμμάτια ευρώ ξεκίνησε στις 19 Νοεμβρίου 2007. Ο **υποπροεφοδιασμός (sub-frontloading)** σε φορείς που κατ' επάγγελμα χειρίζονται μετρητά (π.χ. εμπορικές επιχειρήσεις και κλάδος παραγωγής και εκμετάλλευσης μηχανημάτων που δέχονται μετρητά) ξεκίνησε ταυτόχρονα με τον προεφοδιασμό. Η ευρεία διανομή κερμάτων ευρώ πριν από τη μετάβαση στο νέο νόμισμα διασφαλίστηκε μέσω της διάθεσης, από τις 3 Δεκεμβρίου 2007, 40.000 συσκευασιών εξοικείωσης με κέρματα αξίας 172,00 ευρώ (100,67 λιρών Κύπρου) η καθεμία σε εμπορικές και λοιπές επιχειρήσεις. Την ίδια ημερομηνία άρχισαν να διατίθενται προς πώληση στο ευρύ κοινό 250.000 μικρές συσκευασίες εξοικείωσης (**mini-kits**) αξίας 17,09 ευρώ (10,00 λιρών Κύπρου) η καθεμία.

- **Η Κεντρική Τράπεζα της Μάλτας** άρχισε τον προεφοδιασμό (frontloading) με κέρματα ευρώ στα τέλη Σεπτεμβρίου 2007 και τον προεφοδιασμό με τραπεζογραμμάτια ευρώ στα τέλη Οκτωβρίου 2007. Ο υποπροεφοδιασμός (sub-frontloading), ο οποίος περιλάμβανε τη διανομή συσκευασιών εξοικείωσης (**coin starter kits**) με κέρματα αξίας 131,00 ευρώ (56,24 λιρών Μάλτας) η καθεμία σε εμπορικές και λοιπές επιχειρήσεις, ξεκίνησε την 1η Δεκεμβρίου 2007. Από τις 10 Δεκεμβρίου 2007 άρχισαν να διατίθενται προς πώληση στο ευρύ κοινό 330.000 μικρές συσκευασίες εξοικείωσης (mini-kits) αξίας 11,65 ευρώ (5,00 λιρών Μάλτας) η καθεμία.
- Οι διαδικασίες προεφοδιασμού και υποπροεφοδιασμού, που συνέβαλαν στη διασφάλιση της ευρείας διανομής των τραπεζογραμμάτων και των κερμάτων ευρώ πριν από την εισαγωγή τους, ολοκληρώθηκαν και στις δύο χώρες σύμφωνα με τα προβλεπόμενα σχέδια και θεωρούνται ότι αποτέλεσαν βασικό παράγοντα για την ομαλή έκβαση του συνολικού εγχειρήματος. Άλλος παράγοντας επιτυχίας ήταν η ταχεία μετατροπή των αυτόματων ταμειολογιστικών μηχανών (ATMs, Automated Teller Machines), η οποία πραγματοποιήθηκε είτε πριν από την ημέρα εισαγωγής του ευρώ (ημέρα του Ευρώ, “€-Day”) είτε την 1η Ιανουαρίου 2008. Επιπλέον, στην Κύπρο ορισμένα υποκαταστήματα όλων των εμπορικών τραπεζών και των συνεργατικών πιστωτικών ιδρυμάτων παρέμειναν ανοικτά την 1η Ιανουαρίου 2008, αποκλειστικά με σκοπό την ανταλλαγή λιρών Κύπρου με τραπεζογραμμάτια και κέρματα ευρώ. Οι εμπορικές επιχειρήσεις και στις δύο χώρες παρείχαν ρέστα μόνο σε ευρώ από την πρώτη κιόλας ημέρα.
- Σε σχέση με την εισαγωγή του ευρώ στην Κύπρο και τη Μάλτα, όλες οι εθνικές κεντρικές τράπεζες της ζώνης του ευρώ θα ανταλλάσσουν τα τραπεζογραμμάτια σε λίρες Κύπρου και σε λίρες Μάλτας με ευρώ στην ονομαστική τους αξία έως τις 29 Φεβρουαρίου 2008 (at par value until 29 February 2008, free of charge), χωρίς καμία επιβάρυνση. Το ποσό που μπορεί να ανταλλάσσεται δεν θα υπερβαίνει τα 1.000 ευρώ ανά άτομο/συναλλαγή οποιαδήποτε ημέρα.

■ **Η ΝΕΑ ΚΛΕΙΔΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΟΓΡΑΜΜΑΤΙΩΝ ΕΥΡΩ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΖΩΝΗ ΤΩΝ 15**

Μετά την είσοδο της Κύπρου και της Μάλτας στη ζώνη του ευρώ η κλειδα κατανομής των τραπεζογραμμάτων ευρώ μεταξύ των 15 εθνικών κεντρικών τραπεζών της ζώνης του ευρώ και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας διαμορφώθηκε από 1.1.2008 ως εξής:

ΚΛΕΙΔΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΤΡΑΠΕΖΟΓΡΑΜΜΑΤΙΩΝ ΕΥΡΩ ΑΠΟ 1.1.2008	
1) Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα	8%
2) Banque Nationale de Belgique	3,2615%
3) Deutsche Bundesbank	27,0880%
4) Central Bank and Financial Services Authority of Ireland	1,1730%
5) Τράπεζα της Ελλάδος	2,3980%
6) Banco de España	9,9660%
7) Banque de France	18,9915%
8) Banca d'Italia	16,5395%
9) Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου	0,1650%

10) Banque centrale du Luxembourg	0,2080%
11) Central Bank of Malta	0,0825%
12) De Nederlandsche Bank	5,1395%
13) Oesterreichische Nationalbank	2,6610%
14) Banco de Portugal	2,2620%
15) Banka Slovenije	0,4215%
16) Suomen Pankki	1,6430%
Σύνολο	100%

■ Για το έτος **2008**, θα τυπωνόταν μία συνολική ποσότητα 6,3 δισεκατομμυρίων τεμαχίων τραπεζογραμμάτων ευρώ. Οι ανά αξία ποσότητες και η κατανομή ανά ΕθνΚΤ ήσαν οι εξής:

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΡΑΠΕΖΟΓΡΑΜΜΑΤΙΩΝ ΕΥΡΩ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2008

Αξία τραπεζογραμμάτιου	Ποσότητα (εκατομμύρια τεμαχίων)	Αξία (εκατομμύρια ευρώ)	Κατανομή των αξιών προς εκτύπωση στις ΕθνΚΤ των κάτωθι κρατών
5 ευρώ	1.370	6.850	Γαλλία, Γερμανία, Ισπανία, Πορτογαλία
10 ευρώ	2.130	21.302	Αυστρία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Λουξεμβούργο,
20 ευρώ	1.755	35.106	Γαλλία, Ιρλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Κάτω Χώρες, Σλοβενία Φινλανδία
50 ευρώ	1.060	53.000	Βέλγιο, Γερμανία, Ισπανία, Ιταλία, Κάτω Χώρες
100 ευρώ	130	13.000	Ιταλία
200 ευρώ	0	0	
500 ευρώ	0	0	
Σύνολο	6.445	129.258	

Δεν θα παραχθούν για το 2008 τραπεζογραμμάτια των 200 και 500 ευρώ λόγω επαρκούς αποθέματος και για τον ίδιο λόγο έχει μειωθεί η προς παραγωγή ποσότητα των 50 και 100 ευρώ. Αντίθετα, είναι αυξημένη, σε σχέση με το 2007, η ποσότητα των τραπεζογραμμάτων των 5 και 10 ευρώ.

■ Την 30.3.2008 ήσαν σε κυκλοφορία σε αριθμό και σε αξία τα ακόλουθα τραπεζογραμμάτια ευρώ:

**ΤΡΑΠΕΖΟΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΕΥΡΩ ΣΕ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ
ΤΗΝ 30.4.2008**

Υποδιαιρέσεις	Σε εκατομμύρια τραπεζογραμμάτων	Αξία σε εκατομμύρια ευρώ
500 ευρώ	463	231,358
200 ευρώ	157	31,384
100 ευρώ	1,206	120,645
50 ευρώ	4,279	213,948
20 ευρώ	2,347	46,950
10 ευρώ	1,855	18,547
5 ευρώ	1,360	6,800
ΣΥΝΟΛΟ	11,667	669,632